

A bírálóbizottság értékelése

A bíráló bizottság osztja a három opponens véleményét a téma jelentőségét, fontosságát, időszerűségét illetően, valamint azt, hogy a jelölt munkássága a kétnyelvű oktatás kutatásában előremutató hazai és a nemzetközi trendekhez illeszkedik. A kétnyelvű oktatásnak a jelölt által bemutatott történeti-leíró, rendszeres és kumulatív vizsgálata hozzájárulhat további kutatásokhoz a tannyelvpolitika és a tannyelvpedagógia, tágabban a nyelvpolitika/nyelvi tervezés és a nyelvpedagógia tudományterületen. A bizottság értékelte továbbá a nemzetközi kontextusban bemutatott fogalmi sokszínűséget, valamint annak a releváns irodalommal alátámasztott használatát. Az egyetemesnek szánt fogalmi keretben az értekezés a magyarországi fejleményekre fókuszál, ezzel nyújtva támpontot a későbbi nemzetközi-összehasonlító munkálatok számára is.

A bírálók véleményére építve a bizottság pozitívan értékelte a kvalitatív és a kvantitatív metodológiának kombinatív megközelítését, kiemelve az elsődleges, másodlagos és kiegészítő források alkalmazásának értékét is. A jelölt a problémakör vizsgálata során tett megállapításait statisztikai adatokkal, diagramokkal, grafikonokkal és ábrákkal támasztotta alá, alkalmazva a leíró és az összefüggést feltáró módszereket. Egyes adatokat szolgáltató eszközök, illetve elérhetőségük kimaradása az adatok és hivatkozások bőségéből, pótolható.

A kutatás eredményeivel kapcsolatban a bizottság elfogadva az opponensek véleményét, értékelte a történeti áttekintést, melyet a magyar neveléstörténetben hiánypótlónak minősített. Különösen a tannyelvpolitika történetileg változó érdekeinek, s az iskolai működésre gyakorolt hatásának ilyen mélységű bemutatása tekinthető hiánypótlónak és folytatandónak. A védett értekezés a latin nyelvű iskolázás középkori gyakorlatától indulva követi az anyanyelvű oktatás kiemelkedését, a német nyelvű oktatással való ütközést a nemzeti felemelkedés korában, elemző figyelmet fordít a 20. század első felének nyelvpolitikai tudatosságára és annak konzekvenciáira az iskolarendszerben. A történeti tapasztalatok szisztematikus vizsgálatában kulcsfontosságú a zárt és nyílt nyelvpolitika kategóriának, korszakos jellemzőinek, átmeneteinek és kríziseinek bemutatása. A 80-as évek Magyarországtól kezdődően a 2010-es évek derekáig a kétnyelvű oktatás jelentkezésének intézményi és oktatásszervezési formáiról, számszerű alakulásáról, regionális sajátosságairól és társadalmi sajátosságairól nyújt példátlan komplexitású képet az értekezés, amely a tárgyi feltételek és a kompetencia/teljesítmény-mutatók alakulásán túl kitekint a várakozások teljesülésének, a tanári/tanulói tapasztalatok hozzáférhető adataira is.

A bizottság összefoglalóan megállapította, hogy Vámos Ágnes disszertációja egy fontos, társadalmilag és tudományos szempontból releváns témakör átfogó, részleteiben gazdag, hangsúlyosan oktatáspolitikai nézőpontú, elemző, értelmező leírása, és ilyen értelemben egyedülálló hozzájárulás a magyar kéttannyelvű oktatás kutatásához. A bizottság elfogadta, hogy a jelölt munkája megfelel a tudományos módszerekkel és a megfelelően dokumentált tudományos művel szemben támasztott akadémiai követelményeknek. Vámos Ágnes munkája, hatalmas ismeret- forrás- és adatanyaga révén, szilárd bázisát adhatja a jövő fejlesztéseinek, és komplexitása miatt jelentős szakmai érdeklődésre tarthat számot.